

RUKOWIL K'AMOL B'EEY AMAQ'

RUKOWILAL AJILAB'ALIIL CHAMPOMAL TZIJJ 12-2020

Iximuleew, 23 rixin iik' junio 2020

K'AMOL B'EEY RIXIN AMAQ'IIL

RUXE'AL KOMON TZIJJ

Chi ja K'amol B'eeey rixin Tinaamit Iximuleew k'in ruuq'a' raqan moolaaj chituy xkeeya' k'a ja Ajilab'aliil Rukowilal Champomal Tziji No. 5-2020, 6-2020, 7-2020, 8-2020 k'in 9-2020 xq'ax k'a k'in xk'axi jar Ajilab'aliil Rukowilal Tziji No. 8-2020, 9-2020 k'in 21-2020 rixiin Amaq'il Iximuleew, nkib'ij k'a k'in nkechol Ruk'ayewaal Saqamaq' chi ronojelaal tinaamit Iximuleew xkib'ij to k'a Mokajiil Tz'atoj Xamaliil rixiin Ruuwach Uleew, rumaal yab'ilaal rub'ina'aan Itzeel Yaab'iil COVID-19, xtz'atalox k'a chajniim rumaal tz'atoj xamaliil nya'lox k'a na'oojiil kani' ula' tinaamit k'in Rub'eeyaal Q'ilooy, chopooj k'in ruk'ulbaxiik chi re Itzelaaj Yaab'iil (COVID-19) chi paam Iximuleew rixiin Ja Chituy Xamaliil Tinaamit k'in To'oneel Amaq'.

RUXE'AL KOMON TZIJJ

Chi, jaa wa' rajilab'al q'iij, rajawaxiik k'in k'iyirinaq ja yab'ilaal rub'ina'aan COVID-19, xk'arusepoon ri' chi paam Iximuleew, ja k'a na'oojiil k'in Rub'eeyal Tziji rixin Nuk'uuneem Tinaamit k'in Rub'eeyaal Tziji rixin Tz'atoj Xamaliil, maxko' rajawaxiik ja julee' chik mookaaj k'in tinaamit nto'oni chi re nimaaneem kixiin ula' tinaamit k'in amaq'iil cha nq'eti chi ruuwach ja yaab'iil k'in ma ti b'e k'a pa nim nchomaloxi chajniim ja na'oojiil.

RUXE'AL KOMON TZIJJ

Jaa k'a xb'ijtaj qaaq chi paam ja Rub'eeyaal taq na'oojiil k'in ja pa'l chi riiq ja Tz'atoj Utzilaj Xamaliil xb'in k'in xuuya' k'a chi maxko' nk'atzini nk'isk'a ja Ruk'ayewaal Saqamaq', maxko' rujawaxiik nk'isi ja k'asleemaal ja b'ar oj k'o wi' k'in xb'ix k'a, cha utz k'a ntz'ataloxi nb'an chi re ja Saqamaq' nuk'am opoon ta k'a Rub'eeyaal utziil rixin xamaliil, ja ki'koteemaal k'in chajiineem kixin siwaan tinaamit k'in k'ari' maxko' rujawaxiik nimarisaxi jaa wa' Rukowilal Wuuj rixin Saqamaq' ja rukojiik nk'is k'a rixin jueves ka'i' rixin iik' julio chi paam jaa wa' juunaa' ri'.

XA K'A RUMAAL K'A RI'

Chi paam k'a jar ijqale'm ja nya'owi' rixin ch'ujtatzij 1°, 2°, 93, 94, 95, 138, 139, 182 k'in 183 nb'ij k'a chi paam e) k'in f), rixin Cholk'asleemaal Iximuleew; 6, 7, 16, 17, 30, 36, 39, 40, 47, rixin Rukowilal Ajilab'alil 114-97 rixiin Amaq'il Iximuleew, Rukowil Samajel Amaq'; k'in, 1, 2, 14 k'in 15 rixin Rukowilal Ajilab'alil 7 rixin Rukowil Samajel Amaq' rixin Ixmuleew, Rub'eeyal Tziji rixin Nuk'uuneem Tinaamit; k'in, 58, 60, 75 rixiin Rukowilal Ch'ajch'ojiil Xamaliil.

MOOKAAJ CHITUY K'AMOL TAQ B'EEY

NUTZIJOOJ KA'

Ch'u'tatzij 1. Nimarisaaneem. Nimarisax k'a junk'al lajuuj ramajib'al q'iij rixiin ja Ruk'ayeewaal Saqamaq', k'o chi paam Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij 5-2020 rixin q'iij 5 rixin iik' marzo rxin 2020, xqa'xtaj k'a chi paam Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij No. 8-2020 rixiin Amaq'il Iximuleew, xk'ax k'a chi paam Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij No. 6-2020 rixin q'iij 21 rixiin iik' marzo 2020 k'in nimarisaaneem chi paam Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij 7- 2020 chi ka'i' xk'axi chi paam Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij 9-2020 rixiin Amaq'il Iximuleew k'in nimarisaxi chi paam Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij 8-2020 rixin q'iij 20 rixin iik' abril rixin 2020, xq'axax k'a rumaal Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij 21-2020 rixin Amaq'il Iximuleew, nimarisaaneem rixiin Rukowilal Ajilab'aliil Champomal Tzizij 9-2020 rixin 24 iik' mayo rixin 2020, xya'i rumaal Rukowilal Ajilab'aliil 22-2020 rixin Amaq'il Iximuleew.

Ch'u'tatzij 2. Rub'eeyaal q'alajisaaneem. Ja runimarisaxiik q'iijool rixin Ruk'ayewaal Saqamaq' xb'ix qaaj, nq'alisax k'a kaamiik chi ja sepooj rii' yab'ilaal rixin COVID-19 k'in ja julee' ti'ob'aliil jotol k'a ruk'ayewaal chi rii' ja k'asleemaal k'in utz xamalil kixin konojeel winaqii' k'in rijqale'm ja saqamaq' nuuya' rukowilal ja utz laj k'asleemaal rixin xamalil k'in maxko' rujawaxiik nk'is k'a rukojiik ja utz laj taq na'oojiil rixin josq'iineem k'in rukojik rupuwaqiil cha nq'ijli ja sepooj rixin yaab'iil chike' siwaan tinaamit rixin Iximuleew k'in k'ari' nq'ijli nutz'ar rii' yaab'iil k'in ruk'ayewaal nuuya' kaan chi paam tinaamit.

Ch'utatzij 3. Rajawaxiik Aq'oom. Rumaal k'a ri' maxko' rajawaxiik chi re amaq'iil k'in chajiineem tinaamit chi re yaab'iil, chi paam ruk'ayeewaal saqamaq' rixiin ch'ajch'ojiineem xamalil nb'ix k'a chi nya'i aq'oom ja maxko' nk'atzini, k'ooli jun rucholajil xya' to rumaal Mookaaj Tz'atooj Xamaliil (OPS EML-ICU-COVID-19), jaa wi' k'a ri';

1. Chomiriisaan aq'omaya'
2. Jiq'ooj aq'oom chi re kaxlan xulaa' juuy' k'in jiq'ooj chi ke ee yawa'ii', k'ooli ja b'olab'ik jiq'ooj.
3. Samajib'al Aq'oom rixin jiq'ooj cha utz ntz'ati naq rub'anoon.
4. Aq'oom rixin choq'aq'iil jiq'ooj
5. Aq'oom rixiin itzeel taq yaab'iil kani' k'in ntzursaaj ja taq ko'koj taq yaab'iil k'in julee' chik aq'oom chi rii' ja SARS-CoV-2.

Ja nab'aliil rixin aq'oom ma utz ta k'a ja winaqii' k'iy ta nkeeloq' owi ee ajk'ayineelaa' rixiin, nkeeb'an k'a ja rusamajixiik k'in nkijotb'a rajil rumaal k'a ajninaq nk'isi, ma teb'an ta k'a ja julee' na'oojiil ri', keeri' k'a qab'ana' kani' qamojooon to rumaal k'a ri' jar iliineem rixin ch'ajch'ojiil xamalil amaq' owi k'o rujawaliil nekowin ta k'a nkeeb'an chaqajaa' ja loq'ooj.

Ch'utatzij 4. Sik'iineem. Nesik'ix k'a konojeel ja rumookaaj jar amaq'iil chi utz k'a ajninaq nkojtaqila' pan oxi' q'iij nkichojmij, nkeek'ax owi ma tiqa'j chi keewach jaawa' rukowilal tzizij ri', k'a rumaal ari' qas rajawaxiik nya'i rub'iixiik chi re ja rumookaaj amaq'iil, xa k'a rumaal ari' qas rajawaxiik ja q'alajisaaneem chi re awa' nimarisan q'iij rixin rupoqonaal ja jani' rub'eeyaal ya'oon chi paam ja ch'u'tatzij 32, rixin Rub'eeyal Tzizij rixin Nuk'uuneem Tinaamit.

Ch'utatzij 5. Nyaataj chi ruuqul ja K'ulb'il Yol Twitz Paxil, ja ruq'axaxiik pa mayab' tzijob'al ronojeel ja nq'alajisataj rumaal ja k'amol b'eey rixin Iximuleew, k'in chi paam chik julee' tzijob'al Garifuna k'in Xinka, ronojeel ja k'o chi paam awa' wuuj ri', xa k'a rumaal ari' ronojeel ja tziiooneem ja nuuya' ja k'amol b'eey qas rajawaxiik chi ajninaq nq'alajisaxi chi paam ja mayab' tzijob'al ja ntzijox chi paam ja tinaamit, ja k'a wi' k'o juun ma xtib'ano ta' nq'atataj tzizij chi rii' jani' ja k'o chi paam ja rukowilal tzizij.

Ch'utatzij 6. Ja ruq'alajisaxiik. Nk'aqataj chi keequl konojeel ja neeq'axan tzijooneem pa taq taluch'ijch', ja nkisijpaj rutzijoxiik xa naq ta k'o kuk'iin ja ntzijox chi paam ja rukowil tzij ja k'o chi paam awa' wuuj ri', xa naq ta chi k'axooj, runimarisaxiik owi julee' tzijooneem chik rixiin ja chajin k'asleemaal. Keeri' chaqajaa' qas rajawaxiik chi nq'alajisax chi paam ja mayab' tzijob'al rixiin ja tinaamit k'in Garifuna, xinca. Ja k'a wi k'o juun ma xtuub'an ta to'oneem nyaataji ja q'atoj tzij chi rijj.

Chi re ja Rub'eeyaal Na'oojiil rixin rukowil tzij chi paam Cholk'asleemaal ja kani' chi re rub'ixiik ntz'at k'a jaa wa' wuuj rii' k'o chi paam Ch'u'tztzij chi sijpatali ronojelaal k'in jaak'a ma xtiniman ta k'a k'o k'a ruk'ayewaal nqajb'eey chi re ruwujab'al ja kani' chi re q'axan achib'al k'in qulaaj.

Ch'u'tatzij 7. K'o k'a kaamiik. Jaa wa' ajilab'alil rukowilal champomal tzij, ninimaxi ajinaq, k'in nq'alajisax chi ruuwach Wuuj rixiin Q'alajisan Kowilaj Na'ooj.

XTIYAATAJ RUTZIJOXIIL K'IN RUNIMARISAXIIK

COMUNIQUESE

ALEJANDRO EDUARDO GIANNATTEI FALLA

CÉSAR GUILLERMO CASTILLO REYES
VICEPRESIDENTE DE LA REPÚBLICA

Oliverio García Rodas
MINISTRO DE COORDINACIÓN

Pedro Brío Vila
MINISTRO DE RELACIONES EXTERIORES

Juan Carlos Alemán Soto
MINISTRO DE LA DEFENSA NACIONAL

María Amelia Flores González
Ministra de Salud Pública y Asistencia Social

José Edmundo Léniz Cifuentes
MINISTRO DE COMUNICACIONES, INFRAESTRUCTURA Y VIVIENDA

Álvaro González Ricci
MINISTRO DE FINANZAS PÚBLICAS

Claudia Patricia Quiñones de Estrada
MINISTRA DE EDUCACIÓN

Lidio Sívora Amador Martínez Céspedes
MINISTRO DE CULTURA Y DEPORTES

Alberto Pimentel Mata
MINISTRO DE ENERGÍA
Y MINAS

Rafael Alberto Lobos Madrid
MINISTRO DE TRABAJO Y
PREVISIÓN SOCIAL

José Angel López Campos
MINISTRO DE AGRICULTURA,
GANADERÍA Y ALIMENTACIÓN

Mario Roberto Rojas Espino
MINISTRO DE AMBIENTE Y
RECURSOS NATURALES

Raúl Romero Segura
MINISTRO DE DESARROLLO
SOCIAL

Roberto Antonio Malouf Morales
MINISTRO DE ECONOMÍA

Lidia Leyda Vásquez Llanusa
SECRETARÍA GENERAL
DE LA PRESIDENCIA DE LA REPÚBLICA

E-567-2020)-25-juris